

Bölüm Xxx

BİRİNCİ DÖNEM MARAŞ MİLLETVEKİLLERİ (1920-1923)

Barış ERTEM¹

Giriş

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Birinci Yasama Dönemi ve aynı zamanda Millî Mücadele yılları olan 1920-1923 arası dönemde, resmî kayıtlara göre Maraş'tan 8 kişi milletvekili olarak görev almıştır. Bunlardan ikisi göreve başlamadan, ikisi de göreve başladıktan kısa süre sonra istifa etmiştir. Bu çalışmada, aralarında vekillik görevi sırasında Millî Mücadele cephelerinde görev yapanların da bulunduğu bu kişiler hakkında, resmî evraktan bazı bilgiler derlenmiştir.

Resmî kayıtlara bakıldığında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Birinci Yasama Dönemi ve aynı zamanda Millî Mücadele yılları olan 1920-1923 yılları arasında görev yapmak üzere Maraş Bölgesi'nden görev alan milletvekillerinden Hacı Mehmet Efendi (Mehmet ERTEN) ve İbrahim Ağa, 2 Mayıs 1920 tarihinde, yasama görevine başlamadan istifa etmişlerdir. Kalan ve yasama görevine başlayan milletvekillerinden ise Paşa Yakup Hamdi Bey (Paşa Yakup BOZDAĞ) 21 Ekim 1920 tarihinde Pazarcık Kaymakamlığı görevini tercihi nedeniyle, Refet Efendi (Hasan Rafet SEÇGİN) de Maraş Merkez Müftülüğü görevini tercih etmesi nedeniyle 11 Mayıs 1922 tarihinde istifa etmişlerdir. Diğer Maraş Milletvekilleri arasında, Aslan Bey (Arslanbey TOĞUZ) gibi aynı zamanda Millî Mücadele cephelerinde de görev yapan ve İstiklâl Madalyası sahibi isimler de yer almıştır. Yasama görevine başlamadan istifa eden vekillerden Mehmet Erten ise daha sonraki dönemlerde tekrar seçilerek 1943 yılına kadar üst üste beş dönem daha Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görev almış olmasıyla dikkat çekmektedir.

TBMM'nin 1. Yasama Dönemi İçin Seçilen Maraş Milletvekilleri

Aslan Bey (Arslanbey TOĞUZ)

Doğrum Yeri: Gökşun

Doğum Yılı: 1886

¹ Öğr. Gör. Dr. İstanbul Teknik Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, ertemb@itu.edu.tr

Sonuç

Yukarıda da ifade edildiği gibi, Millî Mücadele yıllarında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Birinci Yasama Dönemi'nde görev yapmak üzere seçilen ya da Osmanlı Meclis-i Meb'ûsân üyeliğinden gelen 8 Maraş milletvekilinden yalnız dördü yasama dönemini normal olarak tamamlamıştır. Kalan dört vekilden ikisi henüz göreve başlamadan, ikisi de Meclis'teki görevlerine başladıktan bir süre sonra farklı görevleri tercih etmeleri sebebiyle istifa etmişlerdir. Vekillerin kayıtlara geçmiş bilgileri incelendiğinde, hepsinin en az okur-yazar seviyesinde öğrenim sahibi olduğu ve Millî Mücadele'ye aktif olarak katıldıkları görülmektedir. Birinci Yasama Dönemi için seçilmiş bu vekillerden ikisi daha sonraki dönemlerde de vekil olarak seçilmiştir. Bunlardan Tahsin Bey (Mehmet Tahsin HÜDAYIOĞLU)'nun vekilliği İkinci Yasama Dönemi'nde görev yaparken düşürülmüş, Hacı Mehmet Efendi (Mehmet ERTEN) ise beş dönem daha üst üste (2,3,4,5,6) Maraş'tan Milletvekili olarak seçilerek görev yapmıştır.

KAYNAKLAR

- ALPASLAN, E. (2018), "Maraş Milletvekillerinin Karakteristik Özellikleri Ve Yasama Faaliyetleri (1923-1950)", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, s.543-582
- ÇOKER, F. (1995), *Türk Parlamento Tarihi Millî Mücadele ve TBMM*, Ankara: TBMM Vakfı Yayınları
- DEMİREL, A. (2003), *Birinci Meclis'te Muhalefet: İkinci Grup*, 3.bsm, İstanbul: İletişim
- DOĞAN, O. (2011), "Millî Mücadelede Sebül'ür- Reşâd Dergisi Ve Eşref Edib'in Maraş Ve Ayntablıların Kahramanlıkları İsimli Makalesi", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 4, s.1440-1474
- ERTEM, B. (2013), "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin İlk On Yılında Parlamento İçti Muhalefet ve Bir Örnek: Serbest Cumhuriyet Fırkası", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 17, Sayı 2, s.345-362
- GÖKHAN, İ. (2006), "Birinci Dönem TBMM'de Kahramanmaraş Milletvekilleri", *XIV. Millî Egemelik Sempozyumu*, Ankara: TBMM, s.81-90
- Kahramanmaraş Manşet Gazetesi*, 10.02.2016
- KARADAĞ, H. (1943), *İstiklâl Savaşı'nda Maraş*, Mersin: Ata Çelebi Basımevi
- ŞAVKILI, C. (2000), 171-172; *Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Antep ve Maraş Milletvekilleri (Biyografileri ve Faaliyetleri)*, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Ramazan Tosun, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TBMM Albümü* (2010), Cilt 1: 1920-1950, 2.bsm, Ankara: TBMM Genel Sekreterliği
- TBMM Zabıt Ceridesi* (1920), Cilt 2
- TBMM Zabıt Ceridesi* (1920), Cilt 5
- TBMM Zabıt Ceridesi* (1922), Cilt 20
- TBMM Zabıt Ceridesi* (1925), Cilt 13/1
- TBMM Zabıt Ceridesi* (1926), Cilt 24